

Tervetuloa!

- Päivän ohjelma:
  - 9.00 Kahvit ja vapaata keskustelua
  - 9.30 Ajankohtaiskatsaus kansallisiin ja alueellisiin ilmastoasioihin (Suvi Bayr, Keski-Suomen liitto)
  - 10.00 Äänekosken ilmastotyö
  - 11.30 Omakustanteinen lounas (Lounasravintola Maku, Äänekosken kaupungintalo)
  - 12.30 Keskustelua kuntien ilmastotyöstä ja tulevaisuuden suunnitelmista toimialaryhmissä
  - 14.00 Lopetus
- Tapaamisen järjestävät yhteistyössä ympäristöministeriön rahoittamat hankkeet
  - Elämän kestävä Äänekoski (YM rahoitus 1.9.2022-31.12.2023)
  - Tukea Keski-Suomen kuntien ilmastotyöhön (YM rahoitus 1.6.2022-31.8.2023)

KESKI-SUOMEN LIITTO

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Ilmastotyön ajankohtaiskatsaus

Keski-Suomen kuntien ilmastotapaaminen

Äänekoski 17.8.2023

Viimeksi tavattiin toukokuussa

Ilmastosuunnitelmavelvoite tuo kunnat ilmastolainsäädännön piiriin

Ilmastolakiin tuli 1.3. voimaan muutos, ja sen myötä lakiin sisällytettiin kunnille velvoite laatia ilmastosuunnitelmat. Kunnan ilmastosuunnitelma on laadittava tai päivitettävä vähintään kerran valtuustokaudessa alkaen seuraavasta valtuustokaudesta. Suunnitelman hyväksyy valtuusto. Muutos täydentää ilmastolain kokonaisuudistusta; kuntien ilmastosuunnitelmat täydentävät ilmastolain kansallista suunnittelujärjestelmää mutta eivät ole osa sitä.

Kuntaliitto 9.3.2023

- Uudessa ilmastolaissa (423/2022, voimaan 07/2022) on kirjattu lain ja ilmastopolitiikan tavoitteet:
  - Yhtä suuret KHK-päästöt ja nielujen aikaansaamat poistumat 2035 mennessä
  - KHK-päästöjen vähennys 60 % 2030 ja 80 % 2040 mennessä (vertailuvuosi 1990)
- Ilmastolain päivityksessä 1.3.2023 tuli voimaan kunnille velvoite laatia ilmastosuunnitelma (14 a §)
  - Tehdään ensimmäisen kerran valtuustokaudella 2025-2029
  - Tavoitteena on vahvistaa kuntien ilmastotyötä ja ilmastolain tavoitteiden toteutumista
- Avustushaku
  - Aukesi huhtikuussa 2023

Kesän aikana politiikka muuttui

Uusi hallitus poisti kunnilta velvoitteen ilmastosuunnitelmaan – avustukset poistettu jo ensi vuodelta

Hallitusohjelman kirjaus kunnan ilmastosuunnitelman velvoittavuuden poistamisesta yllätti Kuntaliiton. Suomen ympäristökeskuksessa kirjausta pidetään poukkoilevuudessaan huonona hallintona. Kuntalehti 9.8.2023

- Orpon hallitusohjelman kirjauksen mukaan kuntien ilmastosuunnitelmavelvoite perutaan vuotta 2024.
- Tämän tiedon mukaan avustuksia ei tule haettavaksi vuoden 2023 jälkeen.
- Jo myönnettyt avustukset saa toteuttaa suunnitellusti.

Kohde	Momentti	Toimenpiteet, mitä tullaan tekemään	Ajoitus
Kuntien ilmastosuunnitelmat	35.01.01 35.01.04 35.10.31	Kunnille asetettu velvoite laatia ilmastosuunnitelmat perutaan lakimuutoksella.	HE 2024

Ilmasto- ja ympäristöministeri Mykkäsen mielestä teollisuuden ilmastotoimet paikkaavat jakeluvelvoitteen löysentämisen

Hallitus ei halua, että ilmastotoimista tulee kansalaisille kustannuksia. Uusi ilmasto- ja ympäristöministeri Kai Mykkänen (kok.) vannoo teollisuuden päästövähennysten nimiin.

YLE 21.6.2023

- Orpon hallitusohjelman mukaan
  - Ilmastolain tavoitteista pidetään kiinni
  - Ilmastopolitiikan painopiste on teollisuuden päästöjen alentamisessa, uusiutuvan energian tuotannossa ja teknologisissa ratkaisuissa

...mutta ilmastonmuutosta ei ole peruttu

Heinäkuu oli kuumin kuukausi, joka maapallolla on koskaan mitattu

Kuuma heinäkuu tuotti äärisäitä eri puolilla maapalloa. Ennätyksen varmisti EU:n Copernicus-palvelu.

YLE 8.8.2023

Valtamerten merenpinnan päivittäinen keskilämpötilä on ennätyskorkealla

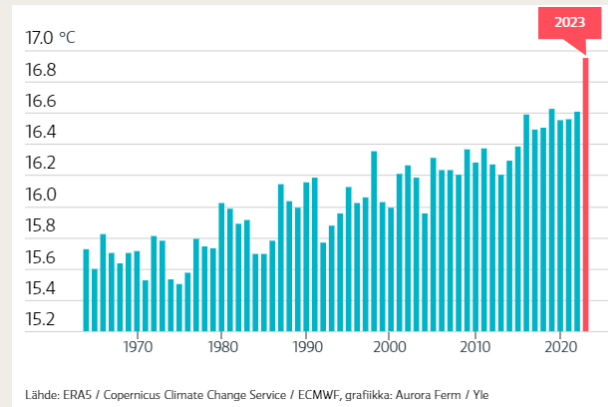
YLE 4.8.2023

Valtamerten merenpinnan päivittäinen keskilämpötilä oli tällä viikolla korkein mittaushistoriassa. Keskilämpötilä oli 20,96 astetta, mikä rikkoi vuoden 2016 ennätyksen 0,01 asteella.

Viime viikkojen helleaallot eivät olisi mahdollisia ilman ilmastonmuutosta, kertovat tutkijat

World Weather Attribution -tutkijaryhmä myös varoittaa, että pahempaa on tulossa.

YLE 25.7.2023

- Maapallolla on mitattu tänä vuonna kaikkien aikojen lämpöennätyksiä.
- Sään ääri-ilmiöitä on raportoitu eri puolilta maapalloa.
- Ilmastopäästöt eivät ole kääntyneet maapallolla laskuun.

Ilmastovuosikertomus kertoo nykytilasta ja ennakoii tulevaa

• Ilmastovuosikertomus

- on ilmastolakiin kirjattu asiakirja, jonka valtioneuvosto antaa eduskunnalle vuosittain
- tarkastelee päästöjen ja nielujen kehitystä, toimien riittävyttä tavoitteisiin verrattuna sekä lisätoimien tarvetta
- <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/165065>

• Päästöjen ja nielujen kehitys vuonna 2022

- Kokonaispäästöt ilman maankäyttösektoria laskivat vuodesta 2021
- Maankäyttösektori palasi nettonieluksi
- Nettopäästöt (päästöt ja nielut, ml. maankäyttösektori) laskivat vuodesta 2021

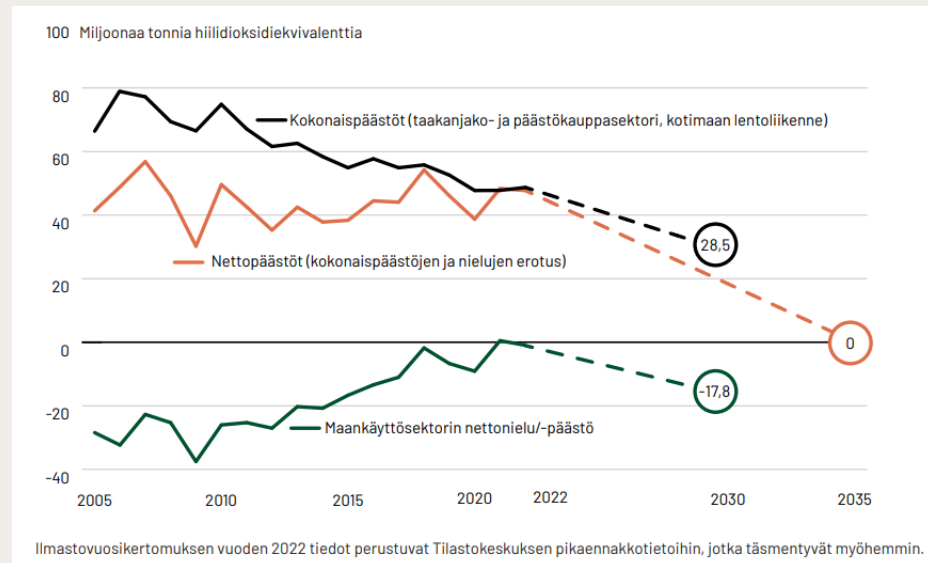
Suomi on kaukana ilmastotavoitteista – Valtio joutunee ostamaan tiensä ulos ongelmista

Metsien hiilinielun heikkeneminen siirtää taakkaa liikenteen ilmastopäästöihin. Uuden ilmastovuosikertomuksen mukaan maankäytön päästövähennykset edellyttävät merkittäviä lisätoimia.

HS 14.7.2023

• Ennakoitu kehitys verrattuna tavoitteisiin

- Päästövähennystahti on linjassa ilmastolain vuoden 2030 päästövähennystavoitteen kanssa
- Lisätoimia tarvitaan maankäyttösektorilla EU:n LULUCF-asetuksen mukaisten velvoitteiden saavuttamiseen
- Lisätoimia tarvitaan maankäyttösektorilla ja muilla sektoreilla kansallisen hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseen

Vihreä siirtymä etenee vauhdilla

Vihreä siirtymä näkyy kasvuoletuksissa

HS 13.8.2023

Hyvä kertymä puhtaan teknologian investointeja voi nostaa Suomen bruttokansantuotetta 0,5 prosenttia 2025.

Vihreän siirtymän hankkeisiin investoidaan ennätysvauhtia, mutta niiden toteutumisen esteeksi voi vielä tulla osaajapula

Riittävän työvoiman lisäksi investoinnit edellyttävät maakunnilta muun muassa riittävää sähkön saatavuutta ja kilpailukykyistä logistiikkaa.

YLE 14.7.2023

- EK:n arvion mukaan vihreiden investointien kokonaissumma oli kesäkuun lopussa 140 M€
- Vihreitä investointeja ovat esimerkiksi investoinnit uusiutuvan energian tuotantoon (mm. aurinko-, tuulienergia), uusiutuvan sähkön jalostamiseen (mm. vedyksi), fossiilisten tuotteiden korvaamiseen (biopohjaisilla) tai vihreiden investointien tarvitsemiin tuotteisiin (mm. akut)
- Samoista investoinneista kilpailevat myös muut maat ja maanosat

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

KESKI-SUOMEN LIITTO

Vihreän siirtymän investoinnit Suomessa

Päivitetty: 28.6.2023

Paikkakunnittain

Maakunnittain

Investoinnin kohde

- Akkuteknologiat
- Aurinkovoima
- Bioenergia
- Bioliikili
- Biojalostamo
- Biokaasu
- Biotuotteet
- Energijävarasto
- Fossiilisten korvaaminen
- Hukkalämpö
- Kasvipohjaiset ruokatuotteet
- Kiertotalous
- Lämmitys
- Lämpöpumput
- Maatuuli voima
- Merituuli voima
- Muut
- Sähköinen liikenne

Vaihe

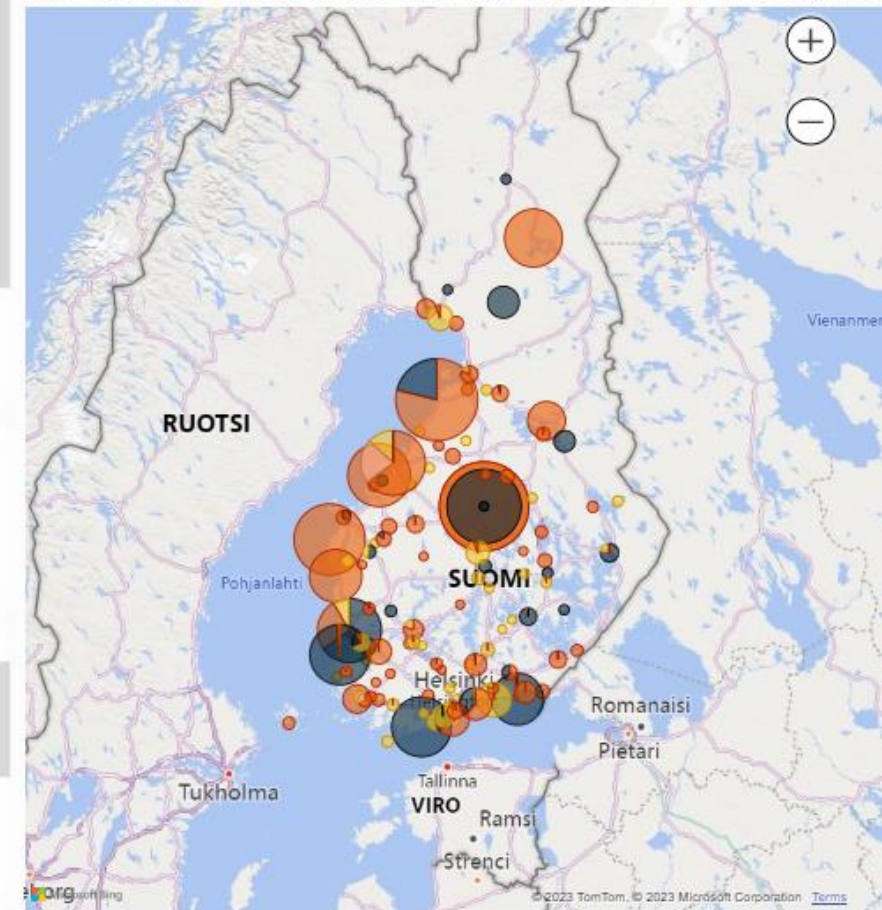
- Esiselvitys
- Investointipäätös
- Käynnistys
- Suunnittelu
- Toiminnan laajennus

Maakunta

- Valitse kaikki
- Ahvenanmaa
- Etelä-Karjala
- Etelä-Pohjanmaa
- Etelä-Savo
- Kainuu
- Kanta-Häme
- Keski-Pohjanmaa
- Keski-Suomi

Investoinnit paikkakunnittain

Vaihe ● Esiselvitys ● Investointipäätös ● Käynnistys ● Suunnittelu ● Toiminnan laajennus

<https://ek.fi/tutkittua-tietoa/vihreat-investoinnit/>

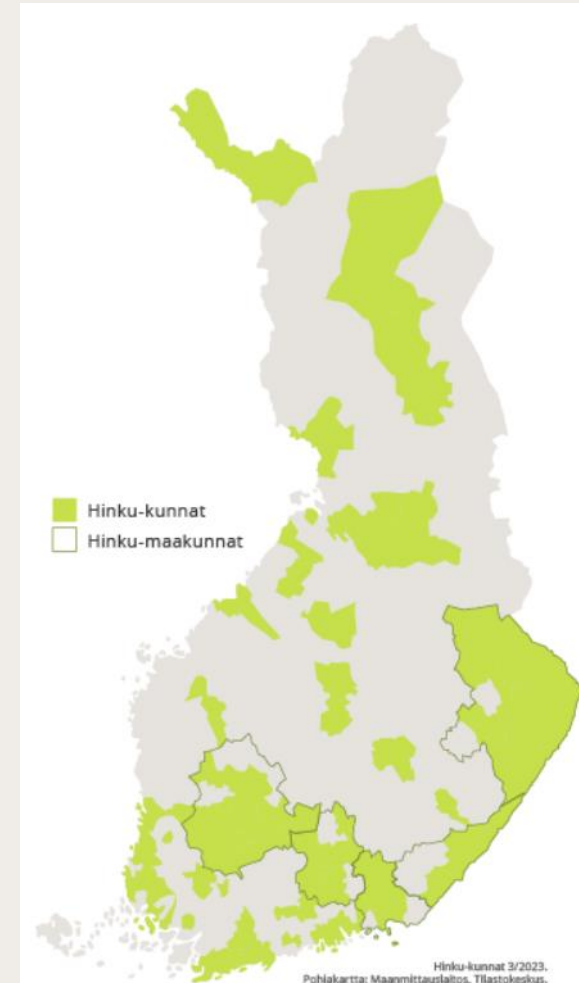
Ilmastotyö etenee kunnissa

- Ilmastotyön hyötyjä kunnalle:
  - tuo säästöjä, vähentää hävikkiä, rakentaa ja vahvistaa kunnan myönteistä julkista kuvaa
  - auttaa varautumaan ilmastonmuutoksen aiheuttamiin sään ääri-ilmiöihin
  - on osa kunnan riskienhallintaa ja auttaa ennakoimaan tulevaa
- Vihreät investoinnit auttavat kuntataloutta ja työllisyyttä.

- Vapaaehtoisein ilmastotyön HINKU- ja FISU-verkostoihin on liittynyt yhteensä yli sata suomalaista kuntaa. Kartalla HINKU-kunnat ja –maakunnat.
  - Tavoitteena 80 % päästövähennys vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta

Kunnat ja yritykset eivät odota hallituksen ilmastotavoitteiden aikataulua – ”Me teemme näitä töitä tuleville sukupolville” YLE 11.5.2023

Kunnilla on iso rooli

- Kunnan teot ja esimerkki
  - Omat kiinteistöt, ajoneuvokanta, energiantuotanto, metsät
  - Omat palvelut
  - Omistajapolitiikka
  - Julkiset hankinnat

- Kunta mahdollistaa ja ohjaa
  - Kaavoitus ja infra
  - Liikennesuunnittelu
  - Ympäristökasvatus
  - Lupaehdot ja säädökset joustaviksi
  - Kokeilujen ja uusien toimintamallien edistäminen
  - Tiedonjako ja viestintä
  - Aktiivinen vaikuttaminen kuntalaisiin ja yrityksiin

Ilmastosuunnitelma on hyvä työväline

- Kertoo nykytilasta
- Asettaa tavoitteen
- Linjaa ja priorisoi tarvittavia toimia, investointeja ym.
- Auttaa ennakoimaan tulevaa
- Auttaa sopeutumaan tulevaan

- 1) tavoite kasvihuonekaasujen päästöjen vähentämisestä kunnassa;
- 2) toimet, joilla kasvihuonekaasujen päästöjä vähennetään kunnassa;
- 3) tiedot kasvihuonekaasujen päästöjen kehityksestä kunnassa;
- 4) tiedot suunnitelman toteutumisen seurannasta;
- 5) muut kuin 1–4 kohdassa tarkoitetut tarpeelliseksi katsotut seikat.

- Ilmastosuunnitelman teon tueksi on tarjolla YM:n opas:
https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164905/YM_2023_17.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Lisätietoa kunnan ilmastotyöstä esimerkiksi Keski-Suomen kuntien ilmastotietopakettissa
<https://keskisuomi.fi/elinvoima-ja-kehittaminen/ilmastotyö/kuntien-ilmastotyö/>
  - Osa 1. Päästöt ja tavoitteet
  - Osa 2. Kunnan rooli, ilmastojohtaminen ja verkostot
  - Osa 3. Työkaluja kunnan ilmastotyöhön

Paljon tapahtuu Keski-Suomen kunnissa...

- Uuraisten johdolla on alkamassa neljän kunnan hanke ilmastosuunnitelmien laatimiseksi (Multia, Keuruu, Petäjävesi, Uurainen)
  - YM rahoitus saatu elokuussa 2023
- Viitasaaren kaupungin johdolla on alkamassa kahdeksan pohjoisen Keski-Suomen kunnan hanke ilmastosuunnitelmien laatimiseksi (Kannonkoski, Karstula, Kivijärvi, Kyyjärvi, Kinnula, Pihtipudas, Saarijärvi, Viitasaari)
  - YM rahoitus saatu kesällä 2023

... ja Keski-Suomen liitossa

- LUMOAVA - Luonto- ja ilmastotiedolla johtaminen Keski-Suomen vahvuudeksi
  - JTF rahoitettu hanke 1.8.2023-31.12.2025
  - Toteuttajina Keski-Suomen liitto ja Keski-Suomen ELY-keskus
  - Hankkeessa mm. teetetään selvitys Keski-Suomen hiilinieluista ja –varastoista sekä laajennetaan Hiilineutraali Keski-Suomi 2030 –tiekartta Keski-Suomen luonto- ja ilmastotiekartaksi
  - Yhteyshenkilö Suvi Bayr
- Energiaselvitys: Maankäytön ja kaavoituksen tarpeiden ennakkoinnilla edellytyksiä Keski-Suomen energiamurrokselle
  - YM rahoitus vihreän siirtymän investointihankkeita edistäviin selvityksiin ja kaavoitukseen
  - Tekijän kilpailutus syksyllä 2023, selvitys valmistuu toukokuun 2023 loppuun mennessä
  - Selvitystyön keskeinen sisältö
    - Energiantuotannon ja -kulutuksen nykytilanne Keski-Suomessa (alueellinen energiatase)
    - Arvio vaadittavista investoinneista ilmastotavoitteiden ja huoltovarmuuden näkökulmasta
    - Uusiutuvan energian potentiaalin kartoitus huomioiden DNSH-periaate
    - Arvio maankäytön ohjauksen ja kaavoituksen tarpeista lyhyellä (1–3 vuotta) ja keskipitkällä (4–7) aikavälillä
  - Selvityksestä apua myös kunnille, esimerkiksi kohdan IV tuloksena saadaan yleisen tason näkemys mahdollisista kuntakaavoituksessa lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä tarvittavista toimenpiteistä vihreän siirtymän investointihankkeiden toteutumisen edistämiseksi
  - Yhteyshenkilö Valtteri Paakki

- Teollisuus- ja yrityspuistojen vihreä siirtymä (GIA)
  - Interreg BSR rahoitus 1.1.2023-31.12.2025
  - <https://keskisuomi.fi/elinvoima-ja-kehittaminen/uudistuva-teollisuus/gia/>
  - Yhteyshenkilö Pirita Huotari
- Paikallista uusiutuvaa energiaa liikkumiseen (Promoter)
  - Interreg Europe rahoitus 1.3.2023-28.2.2026
  - <https://keskisuomi.fi/biotalous/promoter/>
  - Yhteyshenkilö Pirita Huotari
- Luontopohjaiset hiilensidontaratkaisut alueille (NACAO)
  - Interreg Europe rahoitus 1.3.2023-28.2.2026
  - <https://keskisuomi.fi/biotalous/nacao/>
  - Yhteyshenkilö Anna-Kaisa Tupala

Tapahtumia syksyllä 2023

- YmpyräKS-etäaamukahvit: Miten kasvattaa yrityksen positiivista kädenjälkeä, case Mission Positive Handprint –hanke
  - Lisätiedot ja ilmoittautumiset: <https://ympyraks.keskisuomi.fi/tapahtuma/miten-kasvattaa-yrityksen-positiivista-kadenjalkea/>
- Ilmastokuvapaketin julkaisu ti 29.8.
  - Kalenterikutsu lähetetty yhteys henkilöille, kutsun saa pyytämällä Suvilta
- YmpyräKS-etäaamukahvit: Etätyö ja yrityksen kestävä kasvu mikro- ja pk-yrityksissä pe 15.9.2023
  - Lisätiedot ja ilmoittautumiset: <https://ympyraks.keskisuomi.fi/tapahtuma/ympyraks-etaaamukahvit-etatyojakestavakasvu/>
- Keski-Suomen kiertotalousmessut to 21.9.2023
  - Lisätiedot ja ilmoittautumiset: <https://keskisuomi.fi/tapahtuma/kiertotalousmessut/>
- Vedyn mahdollisuudet logistiikka-alan toimijoille 13.9.2023
  - Lisätiedot ja ilmoittautumiset: <https://keskisuomi.fi/tapahtuma/vedyn-mahdollisuudet-logistiikka-alan-toimijoille/>
- GIA-webinaari: Teollisuuden energiatehokkuus ja älykäs energianhallinta 14.9.2023
  - Lisätiedot ja ilmoittautumiset: <https://keskisuomi.fi/tapahtuma/gia-etaseminaari-energy-efficiency-and-smart-energy-management/>
- Tapaaminen Keski-Suomen teollisuuspuistojen kaavoituksesta ja suunnittelusta vastaaville Viikolla 38 (aika ja päivä tarkentuu)
  - Lisätietoa tulossa myöhemmin
- Liikennefoorumi 13.11.2023
  - Lisätietoa tulossa myöhemmin

Esityksen kuvat ovat otoksia hankkeessa tuotetusta kuvapankista. Kuvat on ottanut valokuvaaja Mika Nuorva. Ne on tarkoitettu Keski-Suomen liiton ja keskisuomalaisen kuntien ilmastoviestinnän käyttöön.

YmpyräKS

<https://ympyraks.keskisuomi.fi/>

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

KESKI-SUOMEN LIITTO

Kiitos!

<https://hiilineutraali.keskisuomi.fi/>

Facebook:

<https://www.facebook.com/profile.php?id=100077601480740>

Twitter: <https://twitter.com/KSilmastotyo>

Suvi Bayr

040 652 3848

suvi.bayr@keskisuomi.fi

Uutiset otsikoiden takana

- Dia 3
  - Ilmastosuunnitelmavelvoite tuo kunnat ilmastolainsäädännön piiriin <https://www.kuntaliitto.fi/ajankohtaista/2023/ilmastosuunnitelmavelvoite-tuo-kunnat-ilmastolainsaadannon-piiriin>
- Dia 4
  - Ilmasto- ja ympäristöministeri Mykkäsen mielestä teollisuuden ilmastotoimet paikkaavat jakeluvuorituksen löysentämisen: <https://yle.fi/a/74-20037857>
  - Uusi hallitus poisti kunnilta veloitteen ilmastosuunnitelmaan – avustukset poistettu jo ensi vuodelta <https://kuntalehti.fi/uutiset/uusi-hallitus-poisti-kunnilta-veloitteen-ilmastosuunnitelmaan-avustukset-poistettu-jo-ensi-vuodelta/>
- Dia 5
  - Heinäkuu oli kuumin kuukausi, joka maapallolla on koskaan mitattu <https://yle.fi/a/74-20044297>
  - Valtameren merenpinnan päivittäinen keskilämpötilä on ennätyskorkealla: <https://yle.fi/a/74-20043780>
  - Viime viikkojen helleaallot eivät olisi mahdollisia ilman ilmastomuutosta, kertovat tutkijat <https://yle.fi/a/74-20042364>
- Dia 6
  - Suomi on kaukana ilmastotavoitteista – Valtio joutunee ostamaan tiensä ulos ongelmista <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000009711348.html>
  - Ilmastotoimissa vitkuttelu voi viedä Orpon hallituksen oikeuteen, ja se on seurausta seinään törmänneestä ilmasto-oikeudenkäynnistä <https://yle.fi/a/74-20044485>
- Dia 7
  - Vihreä siirtymä näkyy kasvuoletuksissa <https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000009777400.html>
  - Vihreän siirtymän hankkeisiin investoidaan ennätysvauhtia, mutta niiden toteutumisen esteeksi voi vielä tulla osajapula <https://yle.fi/a/74-20035467>
- Dia 8
  - Kunnat ja yritykset eivät odota hallituksen ilmastotavoitteiden aikataulua – ”Me teemme näitä töitä tuleville sukupolville” <https://yle.fi/a/74-20031106>

Katso kuntaasi omasta näkökulmastasi ja pohdi

Mitä on menossa ilmastotyössä?

Mitä kunnat voisivat tehdä yhdessä?

Mikä on ilahduttanut tänä vuonna?

Mitä ongelmaa haluaisit ratkoa yhdessä toisen kunnan kanssa?

Minkä kunnan ilmastotyö näkyy ulospäin?

Miten ilmastotyöhön yleisesti suhtaudutaan?

Mikä on ollut parasta tässä päivässä?

Mikä auttaa eteenpäin?

Puhutaanko ilmastoasioista?

Mikä estää tekemästä?

Mikä tuottaa ongelmia?

Miltä oma kunta näyttää suhteessa muihin kuntiin?

Mikä mietityttää tulevissa vuosissa?

Minkälaisia tulevaisuuden suunnitelmia on tehty?